

ELŐSZÓ

Az érettségi vizsga 2017. január 1-jétől hatályos szabályozása értelmében módosultak a vizsga követelményei magyar nyelv és irodalom tantárgyból is. A középszintű írásbeli vizsga első feladatrésze rövid szövegalkotási feladattal is bővült: a tanulók a szövegértési feladatsor után érvelő fogalmazás vagy gyakorlati, a mindennapi élethez kötődő szöveg elkészítése közül választhatnak. Ezután következik a vizsga második feladatrészeként a hosszabb műértelmező vagy összehasonlító szövegalkotási feladat. Az első egység újonnan bevezetett választható feladatai közül az érvelés valamely közéleti, kulturális, életmódbeli kérdésben vár állásfoglalást a vizsgázóktól, amelyet 3-5 érvvel is alátámasztanak. A gyakorlati szöveg műfajai a következők lehetnek: motivációs levél, különböző témájú hivatalos levél (pl. panaszos levél), kérvény, továbbá hozzászólás, felszólalás, vitaindító, ajánlás vagy méltatás. Mindkét választható feladat tartalmazhat a kérdés átgondolását segítő rövid gondolatébresztő szövegrészletet, amelyet a vizsgázók fel is használhatnak a feladat megoldásához. Ezzel a feladattal összesen 10 pontot érhetnek el a vizsgázók a teljes írásbeli dolgozat 100 pontjából. A 10 pont a következő részpontokból áll össze: a tartalmi minőségre (érvek, állítások, gondolatok) 4 pont kapható, a szerkezetre 3 pont, a nyelvi igényességre (stílus, nyelvhelyesség) 3 pont.

Mivel a szabályozás módosítása óta csupán öt vizsgaidőszak telt el, azaz öt darab hivatalos érettségi feladatlap érhető el, a vizsgázni szándékozóknek más segédeszközöket is érdemes igénybe venniük felkészülésükhöz. Jelen munkafüzet ezt a felkészülési-felkészítési folyamatot kívánja segíteni a tanulók, a pedagógusok és a vizsgára készülő felnőttek számára. Feladatai az új típusú érettségi gyakorlati szövegalkotási feladatrésszének minél tökéletesebb teljesítéséhez adnak praktikus segítséget, de segít az amerikai típusú és a hagyományos önéletrajz elkészítésében is. A munkafüzet nem tartalmaz érvelési készséget fejlesztő feladatokat, hiszen az a retorika témakörének többi tudnivalójával és gyakorlati vonatkozásával együtt önálló kiadványt érdemelne.

A munkafüzet több mint 30 összetett feladatot tartalmaz a következő bontásban: 15+1 a hivatalos levél különböző műfajait, 15+1 pedig a szóbeli műfajokat gyakoroltatja a tanulókkal. A változatos módszereket alkalmazó feladatok célja, hogy a tanulók elsősorban saját – egyéni, páros vagy csoportos – tapasztalataik révén, fokozatosan építsék fel tudásukat és szerezzenek jártasságot az egyes műfajok alkotását illetően. A gyakorlatok döntő része indirekt módon, élményalapúan vezeti rá a tanulókat a formai, tartalmi és nyelvi követelmények tudatosítására és emlékezetbe vésésére, például megadott minták elemzésével, hiányos szöveg kiegészítésével, összekevert sorok rendezésével és hibás szövegek javításával, de az érettségi vizsgán várható, direkt megfogalmazású feladatokat is nagy számban tartalmaz a munkafüzet. A feladatok könyvtári és internetes kutatómunkát, személyes vélemény közlését és annak ellenőrzését, megvitatását, családtagokkal és osztálytársakkal való együtt-

működést és nem utolsósorban a tanulók fantáziájának a használatát is kéri. Nyelvezetük az érettségi vizsga feladatlapjának stílusát követi, tartalmukat tekintve aktuális, illetve a fiatalok életéhez kötődő kérdésekkel foglalkoznak. A munkafüzet végén minden olyan feladat megoldása megtalálható, amelyek kimenete egyértelmű és objektív.

Köszönöm Major Hajnalka lektornak a feladatokhoz fűzött hasznos, segítő szándékú észrevételeit, és Kiss Bernadettnek a munkafüzet gondos szerkesztését.

A munkafüzetet a tapolcai Batsányi János Gimnázium és Kollégiumban érettségizett egykori tanítványaimnak ajánlom.

Tapolca–Veszprém, 2019. július 5.

A szerző

Parapatics Andrea a Pannon Egyetem tudományos munkatársa, oktatója. Doktori fokozatát az ELTE-n szerezte. Az *Anyanyelv-pedagógia* folyóirat egyik alapító szerkesztőségi tagja. Tudományos munkája mellett tízéves közoktatási, érettségiztetési tapasztalatot is szerzett. Kutatásai a magyar nyelv regionalitására és az azzal kapcsolatos attitűdökre, valamint a témakör tanításmódszertanára összpontosítanak. Eredményeit rendszeresen bemutatja folyóiratokban, tudományos konferenciákon és pedagógustovábbképzéseken. A TINTA Könyvkiadónál 2008-ban jelent meg *Szlengszótára*, 2018-ban *Nyelvjárástani munkafüzete*.